

»Som rektor har jag större möjlighet att påverka«

– Som rektor för Karolinska institutet har jag större möjligheter att påverka utvecklingen i vissa för mig viktiga frågor, än som huvudsekreterare i Vetenskapsrådet.

Det säger professor Harriet Wallberg-Henriksson. Ett formellt regeringsbeslut återstår nu innan det är helt klart att hon blir rektor för KI från årsskiftet 2003/2004.

II Professor Harriet Wallberg-Henriksson har sedan den 1 april 2001 varit huvudsekreterare, och därmed den högsta vetenskapliga chefen, i ämnesrådet för medicin på Vetenskapsrådet. Förordnandet sträcker sig över sex år, men hon väljer nu att lämna uppdraget i förtid.

Förutom att hon var aktuell som ny rektor vid KI fanns hon även med bland kandidaterna till ny rektor vid Linköpings universitet. Men hon förnekar att detta skulle vara ett uttryck för en önskan att lämna Vetenskapsrådet.

– Uppdraget på Vetenskapsrådet har varit oerhört stimulerande och vi har haft helt andra möjligheter att verka än vad de tidigare forskningsråden hade. Beslutet att gå vidare var därför mycket svårt att fatta.

Harriet Wallberg-Henriksson lämnar Vetenskapsrådet drygt två år innan förordnandet som huvudsekreterare gått ut.

– Det som är spännande med Linköpings universitet är bland annat deras sätt att arbeta över ämnesgränserna.

Nu blev det KI som hann före, och därmed blir Harriet Wallberg-Henriksson universitetets första kvinnliga rektor.

– Det som avgjorde att jag beslutade lämna Vetenskapsrådet för KI är att jag tror jag kan påverka vissa frågor mer i rollen som rektor. Det handlar inte minst om möjligheten att förbättra förutsättningarna för klinisk forskning, och att åstadkomma ett närmande mellan grundutbildning och forskning.

Harriet Wallberg-Henriksson tror att det främst är inom dessa områden som lärare och studenter vid KI på sikt kom-

FOTO: BUSCH CHRISTENSEN

mer att märka av rektorsbytet. Hon hoppas att det nya ALF-avtalet, i vilket det ställs stora krav på en fungerande samarbetsorganisation mellan universiteten och landstingen, ska underlätta arbetet med dessa frågor.

I övrigt vill Harriet Wallberg-Henriksson bygga vidare på den nuvarande rektorns, Hans Wigzell, målsättningar, vilket bland annat betyder en fortsatt expansion med vetenskaplig excellens som en grundbult för verksamheten.

Men mot bakgrund av att de statliga fakultetsbidragen täcker en allt mindre del av behoven, kommer behovet av näringslivets pengar knappast att minska i framtiden. Snarare tvärtom.

– Det stora behovet av privata finansierare är ett dilemma för KI. Men vi måste bygga vidare på det, och samtidigt skapa tydliga etiska riktlinjer för vad som gäller för enskilda forskares avtal, konsultuppdrag, bolagsbildningar etc. Idag finns inte tillräckligt klara riktlinjer för detta.

– Universitetet och näringslivet ska kunna skapa kontakter och samtidigt känna att man behåller allmänhetens förtroende.

Peter Örn

För få disputerade läkare forskar vidare

Varje år disputerar drygt 300 läkare vid de medicinska fakulteterna i Sverige. Det visar en kartläggning som Läkarsällskapet har gjort. En förvånansvärt hög siffra, enligt sällskapets vice ordförande, Olle Stendahl. Men efter disputationen finns problem, endast en minoritet går vidare med sin forskning.

II – Det är dåligt utnyttjande av hög kompetens och kunskap, säger Olle Stendahl, själv professor i mikrobiologi men också ordförande i den kommitté som gjort kartläggningen.

Han säger att problemet ligger i karriärmöjligheterna och bristen på incitament att forska.

– Det får inte vara mer lönsamt att lägga schema, idag är det nästan så att administrativa meriter väger tyngre än vetenskapliga. De två sakerna måste åtminstone vara lika viktiga, menar han.

Bakgrunden till att Svenska Läkarsällskapet bildat en kommitté för klinisk forskning och sjukvårdens organisation är att man anser att den medicinska forskningen i Sverige har förlorat sin internationellt framträdande roll under de senaste 15 åren och att framför allt den patientnära forskningen har fått kraftigt minskade resurser.

Kartläggningen visar att det finns stora skillnader mellan de olika medicinska fakulteterna. I Linköping var 2001 hälften av de forskarstuderande läkare, medan siffran i Umeå samma år var 28 procent. Vid alla sex medicinska fakulteter ökar andelen kvinnor bland de forskarstuderande och uppgick 2001 till över 60 procent vid både Karolinska institutet och i Göteborg. Även här har Umeå den lägsta siffran, 53 procent 2001. Av de disputerade läkarna ökar också andelen med utländsk läkarexamen.

Enligt Olle Stendahl är det ofta möjligt att inom ramen för sin vidareutbild-

ning kunna göra en forskarutbildning. Men att sedan inom ramen för sin kliniska verksamhet få tid att fortsätta att forska och att bygga upp en forskargrupp, det är mycket svårt.

Av alla som disputerar vid medicinska fakulteter är cirka 40 procent läkare. Av samtliga disputerade erhåller 20 procent en docentur (här har man inte kunnat bryta ut läkarna). Det tycker Olle Stendahl är en för låg siffra.

– Vår tolkning är att man inte tar tillvara de unga forskningsintresserade läkarna som faktiskt klarar av att disputerar.

Olle Stendahl trodde före kartläggningen att det även fanns problem med rekryteringen till forskarutbildningen men så verkar alltså inte vara fallet.

– Men hur ska vi ta hand om dem när de har disputerat? Det blir en stor utmaning att få beslutsfattarna att inte nedprioritera forskningen.

Sara Hedbäck